

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Meditationum evangelicarum pars tertia, hoc est:
Tractatio evangeliorum tam dominicalium, quam
festivalium, ad recte se sub variis tentationum generibus
gerendum, disposita**

Creide, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

Exegesis

[urn:nbn:de:bsz:31-126133](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-126133)

Esa. 59. v. 20. Hiob. 19. v. 25. hoc verò nomen tam arctam consanguinitatem indicat, quâ quis obstructus est proximi sanguinem & necem vindicare, ut constat ex Num. 35. v. 19. sicut & hâc ipsa ex causa, Servator noster redemit nos, de manu infernalium latronum, & quia nos fauciae verant, Luc. 10. v. 30. ultus est nosmet, exspolians principatus & potestates, traduxit confidenter palam, triumphans illos in seipso, Col. 2. v. 15.

Aut Christus Ecclesiae suae Dilectus est *spiritualiter*, ratione spiritualis communionis, quam per *unionem mysticam*, quae per verbum & Sacramenta fit, nobiscum habet, quò collineant verba Petri, dicentis: quod per cognitionem Christi, quae ex verbo & Sacramentis oritur, divinae confortes naturae efficiamur, 2. Petr. 1. v. 4. De hoc Dilecto ait Ecclesia: *Ecce, venit saliens in montibus, transiliens colles*: quo innuitur, quod Ecclesiae suae subvenire festinet, eamque ex omnibus tribulationibus eripiat, ut promisit Psal. 91. v. 14, 15.

Hæc verba quoque non inconcinne in hodiernum diem festum applicari possunt, quo Maria abiit in montana ad cognatam suam Elisabetham. Maria enim jam tum Servatorem mundi, in utero suo obumbratione Spiritus sancti conceperat, ut Gabriel ipsi prædixerat, Luc. 1. v. 35. hunc super montana ferebat sub corde materno, cujus adventum Johannes saltu fideli gratulatur, conclusus adhuc in utero materno Elisabethæ, ut prælecta Pericope indicat. Verè tum Elisabetha dicere potuit: *Ecce, Dilectus noster venit, saliens in montibus, transiliens colles.*

Non pro Instituti ratione videbimus

- I. Triplicem Querelam.
- II. Triplicem Medelam.
- III. Triplicem Cautelam.

J. J.

Exegetis,

Quemadmodum Sol, quando ortus est, non potest abstrusus manere, sed cuilibet se conspicendum exhibet, radios suos de se spargit, & tanto splendore refulget, ut totum aliquod hæmispherium illuminet, nec est, qui se abscondat à calore ejus, Psal. 19. v. 7. Eodem modo comparatum est cum *Christo*, qui est *Sol justitiæ*, Malach. 4. v. 2. *lux mundi*, quæ illuminat omnem hominem, Joh. 1. v. 9. *oriens ex alto*, Luc. 1. v. 78. postquam enim in utero castissimæ Virginis Mariæ, post præcedentem annunciationem Gabrielis per sanctissimam suam conceptionem ortus erat, ecce! velut Sol non amplius abscondi potest, sed altius montana transcendit, ut Elisabeth, & Johannes, in utero materno adhuc conclusus, super adventu & ortu ejus exultent, & quasi spiritualiter calefant à divino ejus gratiæ calore: Johannes etenim nondum natus, saltu hunc orientem gratiæ Solem salutatur. Mater quoque ejus Elisabetha, per Spiritum sanctum, tanquam radium Solis justitiæ, Sap. 7. v. 25. fovebatur, ut repletur Spiritu sancto. Idem hic justitiæ Sol Christus, in B. matre Mariâ peculiarem fidei calorem accendit, ut ex singulari animæ exultatione præclarum suum Magnificat insonet, Deumque pro gratiâ & beneficiis suis laudet & celebret.

Querela respicit

I. P. 4-

I. *Papisticam Mariæ Deificationem*, quæ ex institutione hujus festi apparet, utpote quod anno Christi 1441, in Concilio Basiliensi sub Eugenio Pontifice, in honorem B. Mariæ Virginis institutum est, quam invocandam statuit, ut, sicut olim pedibus suis montes conculcaverat: ita Turcam viribus suis illa conculcet, qui eo tempore magno successu contra Christianos bella gerebat. Quid hoc aliud est, quàm Deam & omnipotentem adjutricem Mariam constituere? Qui enim homini tribuit, quod omnipotentia divinæ tantùm competit, ex illo Deum facit. Sic enim Jacob: Num pro Deo ego sum, qui privavit te fructu ventris tui? Gen. 30, v. 2. Atqui in prædicto Concilio à Maria sollicitatur ejusmodi res, quæ in Dei omnipotentia versatur, videlicet liberatio de manu hostium. Hinc ergo sequitur quod Dea constituatur in Papatu. Deus enim solus est, qui dat salutem ex inimicis nostris, & de manu omnium, qui oderunt nos, Luc. 1. v. 71. Ipse solus, in quo aggredi exercitum, & in quo transgredi murum valemus, Pl. 18. v. 30. Auxilium nostrum à Domino, qui fecit cælum & terram, Pl. 121. v. 2.

Originem Deificationis Mariæ reperimus Jerem. 44. v. 16. ubi mulieres Judaicæ thymiana adoleverunt Melechet cæli, & libarunt ei libamina, quam idololatriam tanto fervore propugnarunt, ut Jeremiæ contradixerint his verbis: Sermonem, quem locutus es ad nos in nomine Domini, non audiemus ex te &c. Quid per hanc Melechet cæli intellexerint, Solem, Lunam aut Venerem, non certò constat. Vulgatus Interpres reddidit *Reginam cæli*, quæ, ut probabile est, in formâ mulieris

Deo, æterno cæli Regi, velut Regina ad-juncta fuit.

Licet autem Jeremias per severas suas conciones execrandam hanc idololatriam tandem aboleverit: attamen Satanas superius ille Hæresiarcha, eandem renovavit, siquidem in Arabiâ tempore Epiphaniï mulieres inventæ, quæ ad exemplum mulierum Judaicarum, Mariam tanquam Reginam cæli veneratæ, ei honorem soli Deo debitum, obtulerunt. Imprimis in sellâ quadrata puro linteo operata, statis temporibus panem posuerunt, & in nomine B. Mariæ sacrificarunt, postea verò panem illum, comederunt.

Et quanvis Epiphanius magno zelo idololatriam hanc refellerit, & suppresserit, attamen ea in Papatu rursus emerfit, siquidem Jacobus de Voragine palàm scripsit: Quod vanæ mulieres dixerunt de Lunâ, nos exponamus de ista Reginâ Jerem. 44. Debemus Reginæ nostræ sacrificare corpora nostra per mortificationem, & libare ei corda liquida, per quandam lacrymarum compassionem, & offerre sibi placentas, h. e. conscientias mundas &c.

Trahit itaque hæc idololatria originem non à Deo, sed à superstitiosis mulieribus Judaicis, quod ipsi B. Mariæ improbat, imprimis quod hodierno die auxilium ejus contra Turcas imploratur, quod soli Deo unicè competit, juxta illud: Invoca me, in die tribulationis, & eripiam te, & glorificabis me, Plal. 50. v. 15.

II. *Calamitatis gravidarum considerationem*, cui juxta divinam legem subiectæ esse coguntur, Gen. 3. v. 16. Hinc quando mulieres fructu ventris à Deo benedicuntur,

plerumque in principio magnas moleftias sentiunt, ut expetientia probat. Et licet Maria magnâ alacritate novendecim, five ut Gerson fupputat, viginti quatuor miliaria fuper montana iter facit, quia fine peccato conceperat, & portabat tale onus, à quo ipfa portabatur, nec ejusmodi moleftias, ut aliæ mulieres fenfit: Similiter Elifaberha faltu Johannis in utero non incommodata eft, fi quidem erat motus extraordinarius, & non nifi divinitus factus, unde Ambrofius: *Hæc exultatio facta eft divinitus in infante, non humanitus ab infante.*

Attamen, fi quod modo ordinario & naturali fieri amat, dicere fas eft, non fine magna moleftia eſſe folent gravidæ, non modò *in partu*, ubi sæpè vita & mors concertant, & mors obtinet, exemplo Rachel, Gen. 35. v. 18. fed & *ante partum*, ubi varia accidentia & dolores illis obveniunt, ut in Rebeccâ apparet, Gen. 25. v. 22.

Hæc omnia à peccato proveniunt, nifi hoc per mulierem introductum fuiſſet, Deus procuraffet, ut fætum fine dolore & tuliffet, & peperiffet: At poftquam Eva cum filiabus ſuis peccavit, omnes gravidæ multis doloribus ſubjectæ ſunt, ut sæpè genas lacrymis rigent, querentes: Iccirco ego plorans, & oculus meus deducens aquas; quia longè factus eft à me conſolator, recreans animam meam, Thren. 1. v. 16.

Interea Chriſtiane matronæ prædictas moleftias non pro iræ divinæ indicio reputent, fed pro paternâ caſtigatione, ſiquidem Deum diligentibus omnia in bonum cooperabuntur, Rom. 8. v. 28. Dolores itaque antè, in, & poſt partum ſexui fœmineo inſerviunt, contrâ *ſadam ſuperbiam*, cui

ille maximè deditus eſt, ut apparet in Evâ, quæ quia Deo aſſimulari cupiebat, contrâ Dei interdiftum delinquebat, Gen. 3. v. 6. præterea & *in externo cultu* ſuperbiam ſuam produunt, in plicaturâ capillorum, circumdatione auri & indumenti, 1. Petr. 3. v. 3. Verùm in recordatione dolorum mulieribus, revocent ſibi ad animum verba Sitacidis: *Quid ſuperbit terra & cinis?* Sir. 10. v. 9. ſic deſiſtent à peccatis, 1. Petr. 4. v. 7. Inſerviunt quoque iisdem ad *probationem patientiæ & pietatis*, quando in illis fiduciam ſuam in Deum non abjiciunt, fed dicunt: *Dominus veniens veniet, & non tardabit*, Hab. 2. v. 3. ſiquidem novit ſuos è calamitatibus eripere.

III. *Languidam in pietatis viâ feſtinationem.* Maria abiit in montana *metà omnium*, cum feſtinatione. Unde diſcimus, quod in viis Domini non conſiſtere, fed cum alacritate progredi debeamus, ſi bravium accipere velimus, 1. Cor. 9. v. 24. Nemo enim mittens manum ſuam ad aratrum, & reſpiciens retrò, aptus eſt Regno Dei, Luc. 9. v. ult. Verùm multi conſiſtunt, nec procedunt, fed reſpiciunt ut uxor Lothi, quæ verſa eſt in ſtatuam ſalis, Gen. 19. v. 26.

De Athlantâ virgine memoratur, quod nò modò formoſiſſima, fed & celeris pedibus fuerit, ut nemo curſum ejus antevertere potuerit. Pulchritudo autè ejus incitavit juvenem, ut curſu cum ipſa contenturum ſe offerret, hâc lege, ut ſi anteverteret eam, ipſa ejus eſſet. Virgo conditionè accepit, nò ſi poſſe rata, ut quis ipſi in currendo palmam præriperet. Verùm juvenis hanc dolum excogitavit, aſſumtisq; tribus pomis aureis, illa in currendo abjiciebat, quæ cum Athlanta tolleret, longè ipſi antecurrebat.

Quan-

Quando adhuc hodiè ad destinatum scopum persequimur, ad braviu[m] supernæ vocætionis in Christo Jesu : Satanæ *poma aurea voluptatis* projicit, ut illis inescati, in cursu & alacritate nostra retrahamur :

1. *Pomum copia*, ut nos in montem excelsum abducat, ostendens nobis omnia Regna mundi & gloriam eor[um], sicut Christo Servatori contigit, Matth. 4. v. 8. Natura quippe terrenis adeo capimur, ut despectis cælestibus obrizo dicamus: Fidia mea, Job. 31. v. 24. hoc pomo remoratus est Achan, Jos. 7. v. 21. item Judam Proditorem, Matth. 26. v. 26.

2. *Pomum gloriæ*. Hoc pomo multi capiuntur, ut cogitent cum Nebucadnezare: in cælum conscendam, super astra Dei exaltabo solium meum, Esa. 14. v. 14. Hoc pomum objecit Herodi, Act. 12. v. 22.

3. *Pomum luxuriæ*: quo ipso multa millia pellicit, ut cum divite Epulone quotidie splendide epulentur, deinde ne guttulâ aquæ potiri queant, qua linguam suam refrigerent, Luc. 16. v. 24.

Ecce! hæc tria poma Dæmon infernalis objicit nobis, multisque cursum sistit: Sed quilibet festinanter currat, ne serius veniat, & tempus gratiæ prætermittat, ut virgines fatuæ. Alias experietur, quod in proverbio dicimus: Tardè venientes, malè sedentes, nempe in sellâ fervente, in stagno ardente sulphure & igne, Apoc. 21. v. 8. Festinate verò & currite, ut comprehendatis braviu[m], 1. Cor. 9. vers. 24. attingentes patriam, ubi *πολιτευμα* vestrum est, Philipp. 3. vers. 20.

De Secundo.

S Equitur *Medela*, quæ fuit

1. *Ex gratiosa Spiritus sancti in utero matris presentia*, de qua Elisabetha testatur, inquiens: quod ad salutationem Mariæ, infans in utero suo præ gaudio exultaverit. Hæc exultatio non fuit motus naturalis, sed supernaturalis ab ipso Spiritu sancto profectus, sicut Gabriel Archangelus ad Zachariam dixerat: quod Spiritu sancto replebitur adhuc, ex utero matris suæ, Luc. 1. vers. 15. Unde Ambrosius præclare ait: *Vocem prior Elisabetha audivit, sed Johannes prior gratiam sensit.*

De Jeremia dicit Deus: Priusquam formatem te in utero, novi te, Jer. 1. v. 5. Et Paulus de seipso asserit: quod segregaverit se Dominus ex utero matris suæ, & vocaverit per gratiam suam, Gal. 1. v. 15. Verum Johannes hanc prærogativam præ omnibus obtinet, quod non modo, sicut Jeremias & Paulus ad munus Propheticum & Apostolicum, ad officium Baptistæ & Præcursoris Messiæ in utero matris destinatus & vocatus: sed & Spiritu sancto extraordinarie in eo repletus fuerit.

Colligimus inde, licet infantes in utero matris rationis usu destituantur, tamen non obstare, quo minus Spiritus sanctus peculiari ratione fidem in iis accendere possit, Imò, quia ratione nondum uti possunt, ideò Spiritus sanctus fidem in ipsis facilius accendere potest, quæ est rerum non apparentium, Ebr. 11. v. 1. siquidem ex ore infantium & lactentium Deus sibi laudem perficit, Psal. 8. v. 3.

9999 3

Quod